

posta niso posebno strogo držali. Turška vlada pa je izdala zdaj postavbo, da se vsakogar od 1 tedna do 1 meseca zapre, kdor bi se postava ne držal. Pri nas katoličanih se brez vsake postavbe večinoma celo leto postimo, kër je vse tako drago.

Belgija in Holandska se oborožujeta, kër so politične razmere vsled maročanskega vprašanja tako hudo napete. Te dve državi hočeta skupno nastopati.

Veste

moja navada ni, da bi nekaj okrog govorila kar sem samo slišala!

Pri pralnem ekstraktu „Ženska hvala“ sem se pa sama prepračala,

da je najboljši in najzanesljivejši pralni prašek ter, da popolnoma nadomešča vsako bélenje perila. S pralnim ekstraktom „Ženska hvala“ namočeno perilo, pere se v polovico krajšem času, brez truda in popolnoma čisto.

Kmet in šola.

(Spisal Alojzij Krizanič, Vel. Nedelja.)*

Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš, pravi pregovor. Toda ta izrek se v času začetka šolskega leta sploh ne vpošteva, ali se ga noče vpoštevati. Preprosto ljudstvo misli, da je dovolj za vsakega otroka, če se nauči toliko, da zna molitveno knjigo brati; potem pa naj takoj

* Radevoljno prinašamo ta dopis iz kmetjskih krogov, ker nam tolmači mišljenje pametnih kmetov samih. (Op. ur.)

po letu bode šole oproščen, da bo pasel krave. Le s težavo se stariši odločijo, da bi otrok v domačo šolo zahajal. Dobro! Ko potem otrok postane mož, razbistri se talentiranemu takoj njegov um in reče: ta je bil v šolah, lahko ga sedaj pri vojakih stane, zna več jezikov; lažje se ubrani vsakega nasilja, ker ni gluhi proti družemu tujemu jeziku i. t. d. Kod gospodar ima vsestransko s ljudmi opraviti, govoriti, različna zelo zavoljena pisma reševati in razložiti gorje mu, ako ni v znanostih dovolj podkovan. Ako tujih jezikov ne razume, se ga lahko z eno besedo na njegovem lastnem zemljišču uniči, medtem ko se mu gotova stranka roga in smeji...

Šola, kako vesela si, ko se otrok prvih znanosti, reda uči; dolžnost je starišem, da mislijo v naprej, zakaj bodo njih sinovi kmetje, gospodje ali postopači. Pomisliti imajo stariši, da danes celi svet napreduje, vse se za obstanek peha, vse misli, kako si zboljšati svoj stan, gotovo tudi kmet. Da, toda gotova stranke ga plašijo, mu odsvetujejo, in če je od take stranke še odvisen, da mu je denar ali kaj drugo posodila, potem ji je na nemilost in celo strahu izročeno. Beseda „Nemec“, „Slovenec“, Italijan“, „Madžar“, je zadosti in ti si, dragi, največji lump, bedak, nemčur, vse drugo le človek ne. Hoče se te še nadalje v strahu in neumnosti obdržati, da bi bil kot suženj odvisen od milosti gospode. Pomisli, da je znanost pripomogla gospodi do boljšega kruha, pa tudi tebi in tvojim potomcem bode pomogla vsaj toliko, da se iz različnih zanj in gotovega oduševanja iztrgaš. Poznam mnogo ljudi, ki so naravnost sovražniki šole, vsaj višje šole, zlasti nemške; ko pa se tem ljudem slabo godi, so eni izmed prvih, ki grede k bližnjemu, ki je bil v šolah (v teh „prokletih“ brezverskih šolah) ki se je tudi nemško naučil, da se jim naj nemška oziroma slovenska vloga naredi na visoke urade, da bi se olajšalo njih gorje. Takrat sprevidijo, da je dobro če se človek že v mladosti kaj nauči, kar mu v moški dobi in v času sile pravi pride.

Spet se bliža čas zapisovanja otrok v šole, spet grejo gotovi ljudje in vznemirjajo nepoučeno ljudstvo z besedo „nemčur“, „Slovenec“.

Ti pa, dragi, ako ljubiš svojega otroka, ako mu hočeš res dobro, ako mu želiš dati najlepše „erbjio“, ako svoj stan ljubiš, ako ljubiš svojo domovino, ako hočeš da bo vreden sin tvojega posesta, ako hočeš da naj se tvojo posestvo ne samo obrži ampak zboljša, — daj svojega otroka po svoji lastni pameti zapisati v šolo, tam kjer bo se zamogel tvoj otrok res tudi kaj naučiti; ne krati mu znanja jezikov, daj ga kod kmet če ti mogoče v kmetijske šole (vir znanosti za kmota) ali če to ne moreš, vsaj ga pošlji v tečaj, ki se jih ravno zdaj prav mnogo vrši (npr. čebelarski v Gradcu, za oddajo sadja v Mariboru, dreznaži v Brežicah in drugi). Misli, da posameznik nič veliko ne zna, ampak da vsi ljudje šole nekaj znajo. Neumne bajke, vraie itd. o brezvercih, nemčurjih in drugih vrzi v stran, ker to so neumne oslarije, ki ne spadajo v govor olikanega, ker je med nami razširjena le ena vera Kristusova, ne poznamo pa nemčurske, ker tega sploh ni, ampak rimski katoliški katehet poučuje veronauk v nemški enakokakor v slovenski šoli, vedno eni in isti katekizem! Zapomni si, da če hočeš, da te bodo tvoji sinovi ubogali, da boš njim res vzoren oče, da ne boš kje kar se večkrat zgodi za pečjo pozabljen od vseh, misli, da se mora drevo v mladosti h kolu privezati in zravnati, dokler je čas. Tudi tebi veljajo besede, da učiš otroka predvsem v vzdržljivosti in lepega vedenja, kar ti tudi boljša šola nadomeštuje, in manj bo pobojev, tepežev, neumnih besedi, ko se ti advokat smeje za tvojo neumno tožbo, ti pa misliš, da si koga naučil pameti, pa si le sam plačal. Vedi, da če bi pridno šolo obiskoval, ne bi tožil, bil bi učen pameten mož!

Rokodelski program.

Avstrijski rokodelci imajo leta sem že svojo državno zvezo, ki je zadnjič v Celovcu zborovala. Že svoj čas so v tej zvezi organizirani obrtniki sprejeli t. zv. „Salzburger Program“, ki obsega temeljne zahteve rokodelcev. Zdaj so ta program nekaj spremenili. Na omenjenem državnem rokodelskem zborovanju so sklenili na predlog poslance Krebsa, da se združi v skupni program sledeče glavne in temeljne obrtniške zahteve:

1. Popolnoma nova obrtna postava, ki je primerna kulturnemu pomenu rokodelstva in današnjim razmeram.
2. Izzidanje avtonomnih pravic in delokroga zvez višjega reda ali pa vstvarjenje samostojnih rokodelskih zbornic.
3. Samostojno zastopstvo rokodelcev v vseh javnih zastopih.
4. Obrtniški svetovalci pri vseh obrtno-političnih inštancah.
5. Izzidanje in postavnina določitev vsega obrtniškega poduka na temelju praktične izobrazbe ter vstvarjenje postavnih predlog za pospeševanje rokodelstva.
6. Obligatorična vpeljava mojsterske izkušnje.
7. Uresničenje posebnega ministerija za vse zadeve, ki se tičejo rokodelstva.
8. Uresničenje posebnega poduka na visokih šolah v obrtnem pravu.
9. Vpeljava zadoščujočih zadrudnih inšpektorov, določitev izdatnih zadrudnih komisarjev iz rokodelskega stanu samega, primerno nastavljanje zadrudnih nadzornikov ter komisarjev.
10. Izboljšanje obrtno-štatiističnega urada.
11. Vpeljava obligatoričnega zavarovanja za obrtnike v slučaju starosti, onemoglosti, boleznim ali nezgode.
12. Postavnina ureditev kreditnega in plačilnega načina in takšno uresničenje centralne zadrudne blagajne; vstvarjenje postavbe in varstvo zahtev stavbinskih obrtnikov.
13. Preosnova plačila davkov z odpravljenjem obrtnega (Erwerb-)davka in dviganje zadrudnih dokladov po davčnih oblasteh.
14. Popolnoma preosnova dela v kaznilnicah in ureditev javnega razpisa dela.
15. Čimhitrejšje uresničenje postavbe proti nepoštenemu tekmovanju in proti temperarnim razstavam blaga.
16. Uresničenje zdrave krošnjarske postavbe in najstrožjejšje vpoštevavanje iste.
17. Uresničenje pravovarstvenih mest in splošna vpeljava občinskih posredovalnih uradov.

Draginja

Po celem svetu naraščajo cene vseh življenskih sredstev naravnost grozovito, takoj da človek res ne ve več, kako naj bi živel in kaj bi užival. Mese jesti so se že široke mase ljudstva sploh odvadile. Kruh je danes dražji, kakor je bilo nekdaj meso. Obлека, petrolej, sladkor, vse je ceno podvojilo. Ta draginja, ki so jo čuti ravno tako na deželi, kakor v mestu, je splošnega značaja in nobena država ni od nje prezrta. V raznih državah pričele so se tudi že demonstracije lačnega ljudstva, ki so zavzele že prav resne oblike. Pri nas na Avstro-Ogrskem seveda se je vršila zdaj le cela vrsta velikih zborovanj, na katerih se je pa večidel popolnoma po krivici kmete za draginjo odgovorne delalo. V resnici pa trpi kmet ravno tako pod nezonsnimi razmerami, ki jih je uresničilo gospodarstvo zadnjih let. V državni zbornici bode vprašanje draginje natančno obravnavano in prav radevedni smo, kaj bodejo modra vlada in še močnejši gospodje »ljudski zastopniki« iztuhali, da pomagajo lačnemu ljudstvu. Na vsak način se vprašanje draginje ne sme smatrati za stanovsko vprašanje tega ali onega stanu in se torej tudi ne sme ednostavno v korist enemu samemu stanu rešiti. Draginja je splošnega značaja in se mora tudi splošno rešiti. Hujše kakor pri nas se pojavlja draginja v drugih krajih in državah. Zaporedoma pridejo novice o nepričakovanih, nevarnih izgedih, ki so posledica draginje. Poročali smo svoj čas o ustaji francoskih vinogradnikov ki so v slepi jezi fabrikantom šampanjca vse kleti razbili in na milijone frankov škode napravili. Kri se je moralo prelivati in šele vojaštvo je z orožjem v roki red napravilo. Istotako smo poročali o velikih štrajkih angleških delavcev, ki so za par dni vso gospodarsko in družbeno življenje Anglije onemogočili. Tudi tukaj je prišlo izstradano delavsko ljudstvo do pobojev in uporov. Ednako se je godilo v raznih drugih krajih, posebno hudo pa na Francoskem. Po celi francoski republiki se vršijo še zdaj velikanske manifestacije. Zlasti v industrijskih središčih so te manifestacije nevarne. Posebno delavske žene se jih udeležujejo in so izredno hude. V St.

Zu den Teuerungskrawallen in Frankreich.

Quentin in drugih mestih je prišlo do pravcati bojov s policijo in vojaštvom. Mesarske prodajalne in pekarije je ljudstvo napadlo in oropalo ter jih potem zažgalo. Delavci so imeli s petrolejom napolnjene brizgalnice, s katerim so jedila polili; vplili so: ako nimamo mi za jesti, naj tudi drugi lakoto trpijo. Mnogo prodajalen in mesarij so tudi zažgali. Naša današnja slika kaže en prizor iz teh bojov in demonstracij. Na sliki vidimo namreč aretirane uporne delavce, ki jih vodijo vojaki v ječo. Ali kaj pomaga vse to! Vlade vseh držav naj bi pomislile, da je lakota hujša kakor vse postavbe in močnejša kakor vse ječe. Saj je končno tudi velika francoska revolucija nastala edino zaradi tega, ker so oduhruki žitje zbirali in na ta način kruh podražili. Skrajni čas bi bil, da se ljudstvu pomaga.